

Eugène Ionesco

Morilec

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

20 let nove hiše
10 let narodnega gledališča

SKUPAJ NAPREJ GRADIMO NAŠE GLEDALIŠČE

Zasedba	2
Bérengerjev pogovor z režiserjem	
Spletni morilec	4
Nuša Komplet	
Vaje v absurdu	9
Mirt Komel	
Ionescov morilec in družba brez razloga	19
Kristijan Guček	
Božja geometrija, Bérenger kot svetnik	23
Miha Peperko, Nuša Komplet in Marko Čeh	
Dobrodošli v Novi Gorici / Benvenuti a Nova Gorica	27
Različno pravično	
Krištof Jacek Kozak	33

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, sezona 2013/2014, uprizoritev 2
Premiera 16. in 17. oktobra 2013 na malem odru SNG Nova Gorica

Eugène Ionesco

MORILEC

Tueur sans Gages
Prevajalka **Ana Perne**

Režiser **Marko Čeh**
Dramaturginja **Nuša Komplet**
Lektor **Srečko Fišer**
Scenograf **Marko Turkuš**
Kostumografinja **Branka Pavlič**
Avtor glasbe **Laren Polič Zdravič**
Svetovalca za gib **Nastja Bremec** in **Michal Rynia**
Oblikovalec svetlobe **Samo Oblokar**

Vodja predstave **Boro Vujičić**, šepetalka **Urška Modrijan**, tehnični vodja **Aleksander Blažica**, oblikovalci zvoka in video opreme **Vladimir Hmeljak**, **Majin Maraž** in **Stojan Nemec**, lučna mojstra **Renato Stergulc** in **Marko Polanc**, rekviziterja **Jožko Markič** in **Aftero Kobal**, frizerki in maskerki **Hermína Kokaš** in **Katarina Božič**, garderoberki **Jana Jakopič** in **Mojca Makarovič** (vodja), odrska mojstra **Darko Fišer** in **Stiško Marinič**, scenski tehniki **Dean Petrovič**, **Bogdan Repič** in **Dominik Špacapan**, vrviščarja **Damir Ipavec** in **Ambrož Jakopič**, odrska delavca **Damijan Klanjšček** in **Jure Modic**, šivilje **Nevenka Tomašević** (vodja), **Marinka Colja** in **Tatjana Kolenc**, mizarja **Ivan Ipavec** (vodja) in **Marko Ipavec**.

Bérenger **Kristijan Guček**
Arhitekt, Policaj **Vesna Vončina** k. g.
Dany, Vojak **Maja Nemeč**
Klošar, Pijani moški **Miha Nemeč**
Gostilničar, Drugi stavec **Milan Vodopivec**
Hišnica, Mati Pipa **Marjuta Slamič**
Édouard **Gorazd Jakomini**
Prvi stavec, Stari gospod **Ivo Barišič**
Glas z desne zgoraj **Laren Polič Zdravič**

Bérengerjev pogovor z režiserjem

Spletni morilec

Kdor dela, kar vi delate, to mogoče dela, ker ...

...

Mogoče ne verjamete v srečo. Mislite, da sreča na tem svetu ni možna?

Ja.

Mogoče nimate radi sreče?

Ne.

Mogoče je sreča za vas kaj drugega?

Pojma nimam.

Ste pesimist?

Ne, pesimizem ne obstaja.

Ste nihilist?

Sploh ne.

Anarhist?

Ne.

Povejte mi, kakšno je vaše pojmovanje življenja; kakšna je vaša filozofija? Kako dojemate vodila življenja? Kako cilje? Odgovorite!!

...

Če bi ubijali vsa muhasta dekleta, ker so pač muhasta, ali sosede, ker so hrupni in zaradi njih ne moremo spati, ali pač koga, ker ima drugačno mnenje od nas, bi bilo neumno, kajne?

To se po moje dogaja, tako da je svet itak neumen. Meni se pa to ne zdi neumno, ane.

Otroci niso nič krivi! Ni res?

Je res.

Mogoče mislite, da je človeški rod zloben po sebi. Odgovorite!

Sploh ne.

Mislite, da je življenje le trpljenje! Mogoče bi radi ozdravili ljudi nenehnega strahu pred smrtjo?

Vsak strah izhaja iz strahu pred smrtjo. Če se sprijaznimo s smrtjo, ali pa si je želimo, se nimamo česa bat.

Se ne bojite osmešenja?

...

Nisem se še dotaknil resničnega problema, tistega, ki vas

globoko vznemirja. Odgovorite mi: ali sovražite človeški rod? Sovražite človeški rod? Zakaj pa? Odgovorite!

Človeški rod mi gre globoko na živce, ali, lahko bi rekel, človeški obstoj. Se mi zdi, da človeški razum postavlja privzgojene vrednote pred samega sebe.

Mislite, da je družba zlobna, da je ni mogoče popraviti, da so revolucionarji idioti?

Ne.

Trpeli ste, kajne? Še vedno trpite? Vedite, da se mi smilite. Zelo mi je žal, zelo mi je žal, zelo mi je žal.

Ste človek znanosti, kajne, človek moderne dobe, kajne, sem uganil, intelektualec? Zanikate ljubezen, dvomite o dobroti, te reči ne grejo v vaše račune, menite, da je dobrota prevara! Kajne?

Ni res.

Ste si zastavili vprašanje končnih ciljev?

Seveda sem si.

Hočete, da se ljudje norčujejo iz vas? Gotovo ne. Gotovo ste samoljubni, obožujete svojo inteligenco.

...

Biti neumen, kdo lahko to sprejme?

Ne vem, po moje vsi.

Obstoj je, po mnenju nekaterih, zabloda.

Se pogovarjata Zemlja in Mars:

Mars: »Kako gre, Zemlja?«

Zemlja: »Eh ... Pizda ... Ja ... Ljudi mam.«

Moj Bog, nič ni mogoče narediti! ... Kaj lahko storimo ... Kaj lahko storimo ...

Maja Nemec

Nuša Komplet

Vaje v absurdu

Opis zgodbe v enem stavku

V Arhitektovem Sijočem mestu prebivalce pobija Morilec in Bérenger je odločen, da bo s pomočjo Édouarda našel Morilca, dokler ne pride do Zadnjega monologa.

Opis zgodbe v šestih stavkih

Po srečnem naključju se Bérenger znajde v sanjskem, Sijočem mestu, skozi katero ga vodi sam Arhitekt. Zaljubi se v njegovo tajnico Dany, obenem pa razkrije tudi temno plat mesta – neustavljivega Morilca, ki povsem arbitrarno in z nenavadno metodo pobija ljudi. Po obisku gostilne, v kateri sreča Gostilničarja, ki trpinči Klošarja, odkrije, da je Morilec ubil tudi njegovo »zaročenko« Dany, in se povsem strtljivo odpravi domov. V njegovem predelu mesta dva Starca bentita čez življenje, radovedna Hišnica govori s svojim možem Bacilom, v njegovi temni sobi pa ga čaka Édouard, bolehen prijatelj, s torbo, v kateri po Bérengerjevem mnenju nosi dokaze za prijetje Morilca. Skupaj se odpravita proti policijski postaji, da bi predala dokaze, a se stvari začnejo zapletati, saj Édouard izgubi torbo z dokazi, v mestu pa naletita na politični shod Matere Pipe – rejke gosi in totalni prometni kaos z vojaki in policaji na čelu. Bérenger se sam prebije skozi mesto in se znajde pred Morilcem, ki mu zastavi nekaj življenjskih vprašanj.

In stvari se že začnejo zapletati. Bolj natančno skušam opisati, povzeti dramsko zgodbo, hitreje se sesuva v prah zaradi vseh nenavadnih malenkosti, ki enovito razumevanje postavljajo pod vprašaj. Tudi to je drama absurda.

Ionesco, na pomoč, kaj pa ti praviš o Morilcu:
»To je igra, ki sem jo napisal pred približno petnajstimi leti in ki je po mojem mnenju malo preveč naivna in sentimentalna. Predvsem naivna. Zdaj ne bi več tako pisal; a zdaj je, kar je, moram stati za svojim pisanjem in za svojimi dejanji. V tej igri gre za brezimnega morilca, ki začne pobijati ljudi v najlepšem, najmirnejšem koncu mesta. Kakor vsi ljudje tudi glavni junak, ki mu je ime Bérenger, pozna vse splošne značilnosti morilcev. Sprašuje se, kako to, da ljudje ne reagirajo, zakaj policaji zapirajo brezdomce in ljudi z družbenega roba, namesto da bi poskrbeli za morilca, ki ga vsi poznajo, pa so pred njim vsi kakor omrtvičeni in nebogljeni. To je tisto, kar se nam dogaja zdaj in kar se dogaja že od vekomaj /.../ paraliziranost pred zlom in hipnotično močjo, ki jo ima ubijalec /.../ Bérenger pa se ne pusti voditi za nos. Država mu ne pomaga, družba tudi ne, ljudem je vseeno za te umore, zato gre sam k morilcu, da bi ga nagovoril, da bi spoznal, čemu to počne, da bi ga morda tudi prepričal, naj ...«
(Spomini na smrt, str. 179–180)

Kristijan Guček in Vesna Vončina

Dramsko besedilo bo potrebno analizirati po delih, zato vzamem ključne besede: ARHITEKT, SIJOČE MESTO, MORILEC, BÉRENGER, ÉDOUARD, ZADNJI MONOLOG.

Kdo je Arhitekt?

Arhitekt (iz) Matrice. Arhitekt Le Corbusier (A veste, da je imel v tridesetih letih prejšnjega stoletja načrte za Sijoče mesto – Ville radieuse in da je raziskoval harmonična merila po meri človeka, imenovana Modulor? Možno je celo, da sta se z Ionescom srečala, spoznala, saj sta le nekaj let narazen pisala francosko (in svetovno) zgodbo.) Mogoče je pa oblečen v belo kot arhitekt Édouard François. Agar, na katerem se zaredi Bérenger, bakterija. Čaknoris. Arhitektu se lahko vse pove. Ženska. Tudi komisar. Bog. bog. Arhitekta nikoli ne zapusti dobra volja. Mile Korun. Bérenger sam (*ali pa njegov super ego*). Arhitekt ima dve ušesi: eno za službo, drugo rezervirano za Bérengerja. Zanj ima tudi eno oko. Drugo ima za občino. Popoln človek. Tudi zdravnik. Tudi občinski uradnik. Arhitektu je zelo žal, zelo žal, zelo žal.

Ionesco, kakšne zgodbe pripoveduje Arhitekt o Morilcu?

»Vidite ... Tam, na postaji tramvaja, izvrši svoje dejanje. Ko potniki izstopijo, da bi se vrnil domov, kajti osebni avtomobili vozijo le po sijočem mestu, jim pride naproti, preoblečen v berača. Joče, kot vsi berači, prosi za drobiž, poskuša jim vzbuditi usmiljenje. Običajen trik. Prišel je iz bolnice, nima dela, ga išče, nima kje prespati. Vendar pa s tem ne uspe zbuditi pravega odziva, na tak način le preide k stvari. Vohlja, za žrtev izbere dobro dušo, začne se pogovarjati z njo, se je oprime, je ne spusti niti za ped. Predlaga, da bi ji prodal različne predmete, ki jih vzame iz svoje torbe, umetne rože, škarje, stare nočne kape, karte ... razglednice ... ameriške cigarete ... obscene miniaturre, kar koli. Povečini ljudje to zavrnejo, žrtev se hitro odpravi, nima časa. Med barantanjem pride z njo do

ribnika, ki ga poznate. In potem nenadoma izvede odločilno potezo: predlaga, da ji pokaže polkovnikovo fotografijo. Temu se ni mogoče upreti. Zaradi zato-pljenosti v podobo je nepozorna, on to izkoristi, jo porine, ona pade v ribnik in se utopi. Opravljeno je, lahko gre iskat novo žrtev.«
(Iz drame Morilec)

Kaj je Sijoče mesto?

(nova) Nova Gorica. Otoček s skritimi ventilatorji. Mesti, kjer so rože okusne kot zelenjava in je zelenjava dišeča kot rože. Peta smer neba. Eko kmetija. Gozd. Trbovlje pred tridesetimi leti. Mesto čistega neba. Povprečno mesto. Mesto brez senc. Tretja višinska skrajnost. Mesto, kjer nikoli ne dežuje. Mesto sredi pomladi, aprila, aprila vaših sanj. Nekje na toplem. Spa-wellness. Bulgakova Jalta. Tokio. Poldne petintrideset. Babilon. Paradiž(nik). Nekje daleč na jugu, tisoč ali dva tisoč kilometrov stran. Civilizacija. Sanje. Privid. Neresnični plod prenapete domišljije. Gledališče.

Ionesco, povej nam pravljico po resničnih dogodkih o

Sijočem mestu:

»Moja žena je bila stara šest let. Na podstrešju je imela igrače in je pogosto hodila tja gor. Nekega dne je namesto zidu na koncu podstrešja presenečena zagledala velik in dolg sončen vrt pod sivim nebom, veliko dreves, veliko rož. Pozneje ni nikdar več videla tako lepega vrta. Stekla je dol in poklicala mamo in babico, da bi jima pokazala vrt. Ko sta ženski prišli na podstrešje, ni bilo več vrta, samo še zid. Bila je prepričana – in je še danes – da je videla sijajni vrt. Poslej je moja žena celo otroštvo upala, da bo nekega dne zid izginil in da se bo spet prikazal ta raj. O tem, kar se ji je zgodilo, mi je že večkrat pripovedovala, in še zdaj ima nostalgichen spomin.«
(Spomini na smrt, str. 147)

Vesna Vončina, Kristijan Guček, Miha Nemeč in Milan Vodopivec

Kdo je Morilec?

Zločinec. Slaba vest. Bérenger sam (*ali pa njegov id*). Édouard. Prijatelj. Smrt za vse. Zlo. Neodzivnost ljudi. Agatha Christie. Smeh, ciničen, zoprni smeh. Puščava – puščavski vihar. Jumbo plakat: »Vsi smo umrljivi.« Pošast.

Ionesco, kako ga pa ti opišeš v drami Morilec?
»/.../ prav majhen je, slabo obrit, beden, z raztrganim klobukom na glavi, s starim ponošenim plaščem; ima le eno oko in to je jeklenega leska; negibno obličje, kot bi okamenelo; njegovi stari čevlji so preluknjani, tako da mu je videti prste; ob nastopu, ki ga naznani njegov porogljiv posmeh, naj stoji na primer na klopi ali na zidku; mirno bo stopil dol /.../ Druga možnost: Morilca ni. Slišati je le njegovo porogljivo posmehovanje. Bérenger govori sam v sencí.«

Kdo je Bérenger?

Sl(j)ehernik. Najbolj Kristijan. Matjaž Berger. Mogoče ima šestdeset, sedemdeset let, osemdeset, sto dvajset let, kaj pa vemo. Včasih je bil veselo bitje v veselem svetu. Sam samcat brez smisla za humor. Obupanec. Vznesenec. Iskalec. Strahopetec. Bérengerju so všeč svetlolasa dekleta, sijoči obrazi, svetle oči, dolge noge. Zima duše. Bolj inteligenten, ali nasprotno, manj inteligenten, manj moder, manj resigniran, manj potrpežljiv. Kategorija poetičnih značajev. Bérengerja žalosti, da ima tako slab spomin. Hamlet: »Biti ali ne biti, je vprašanje; / ravna bolj žlahtno, kdor trpi, ko puščic / prš proži nezaslišana usoda, / ali kdor prime za orožje zoper / morje tegob in vse konča.« Le da Bérenger razmišlja: »Glog ali ribnik, je vprašanje,« oziroma »Trip ali ne-trip, je vprašanje.«

Bérenger zjutraj vstane, zloži pižamo, pospravi posteljo, skuha kavo, obleče hlače na črto in si srajce ne zatlači za

hlače, poje dva kosa polnozrnatega kruha z domačo borovničevo marmelado, zraven pregleduje reklamne letake, si umije zobe z ultra mehko zobno ščetko, zaželi ženi, čeprav je nima, lep dan, odide peš v službo, si po poti kupi banano za malico, v službi osem ur sprejema naročila za dvodnevne izlete na Dunaj, po službi gre na pasulj, pride domov, se dolgočasi, gre na sprehod, gleda televizijo, se umije, si umije zobe z ultra mehko zobno ščetko, gre v posteljo. Za vikend pa sanjari o potovanju na Tajsko.

Ionesco, o čem razmišlja Bérenger?
»Nikoli se mi ni posrečilo, da bi se docela navadil na bivanje; ne na obstoj sveta, ne na obstoj drugih, še zlasti pa ne na svoj lastni obstoj. Včasih začutim, da se oblike začenjajo nenadoma prazniti, da ostajajo brez vsebine, da je resničnost neresnična, da so besede le zvoki brez smisla, da hiše in nebo niso več nič drugega kot fasade ničesar, zdi se mi, da se ljudje gibljejo samodejno, brez razloga; zdi se, da vse izpuhneva, vsemu grozi – in meni tudi – neogiben neslišen padec v kajvemkakšno brezno onstran dneva in noči. S kakšno čarovnijo se vse to sploh še drži pokonci? In kaj naj vse to pomeni, ta navideznost gibanja, navideznost svetlobe, te vrste stvari, te vrste svet? In vendar sem tu, obdan z ustvarjalnim sijem, in ne morem zaobjeti teh meglic in ničesar ne razumem, iztrgan iz nevemčesa, ki me prikrajšuje za vse. Opazujem samega sebe in vidim, kako me napadajo neodoumljivo trpljenje, brezimno obžalovanje, kesanje brez razloga, neke vrste ljubezen, neke vrste sovraštvo, nekakšen približek veselja, nekakšno čudno usmiljenje (do česa? do koga?); vidim, kako me mesarijo slepe sile, ki prihajajo iz mojih najskrivnejših globin in se spopadajo v obupnem, brezizhodnem boju; včasih se poistovetim z eno ali drugo od teh notranjih sil, čeprav dobro vem, da nisem ne te ne ona (kaj hočejo od mene?), ker seveda ne morem vedeti, kdo sem, niti zakaj sem.«
(Spomini na smrt, str. 85)

Gorazd Jakomini, Kristijan Guček in Laren Polič Zdravič

Kdo je Édouard?

Prijatelj s torbo. Torba s prijateljem. Eduard Miler. Dokaz. Krivec. Profesor pajkoslovja. Kadilec. Édouard ima eno roko krajšo. Vohun. Prevarant. Slabič. Bolezen. Édouard se tresse. Večni november. Zombi. Mravlja. Kdo se boji Črne-ga moža? Édouard ima tanek glas, nekoliko oster, skoraj otroški.

Ionesco, med kakšne vrste ljudi bi pa ti uvrstil Édouarda?

»/.../ Ljudi, ki niso zares nesrečni, ampak še huje, ljudi, ki niso ne srečni ne nesrečni, ki so grdi, ker niso ne grdi ne lepi, bitij, ki so žalostno nevtralna, nostalgična brez nostalgij, ki so kot nezavedna, saj nezavedno trpijo, ker obstajajo.«
(Iz drame *Morilec*)

Kaj se zgodi v Zadnjem monologu?

Najde samega sebe. Umre. Najde ključ in se prepusti naključju. Zažge gledališče. Se zaleti v zid. Preide na višje ravni zavedanja. Bérenger dejansko najde v samem sebi, navkljub samemu sebi in proti samemu sebi argumente v prid Morilca.

Ionesco, kaj spoznamo v Zadnjem monologu?

»Kaj ne gremo konec koncev čisto vsi zgolj smrti naproti? Smrt je vendarle konec, cilj vsakršnega obstoja. Smrti ni potrebna podpora kakršne koli ideologije. Življenje je umiranje in ubijanje: vsako bitje se brani z ubijanjem, ubija, da bi živelo. Mislim, da v sovraštvu človeka do človeka – ki potrebuje določeno doktrino, da ima lahko ob ubijanju pravičniški občutek – da v tem vrojenem zločinskem nagonu, pa naj bo političen, domoljuben ali verski, prebiva podtalna mržnja do človečnosti in do človekove smrtnosti.«
(Spomini na smrt, str. 90)

Ampak Bérenger gre v naslednjo zgodbo. V tvojo naslednjo dramo, *Nosoroge*, vstopi takole:

Jean, prihaja z desne:

No, ste le prišli, Bérenger.

Bérenger, prihaja z leve:

Dober dan, Jean.

Jean:

Zmeraj pozni, kaj? (Pogleda na svojo zapestno uro.) Ob pol dvanajstih sva bila zmenjena. Zdaj je pa že skoraj dvanajst.

Bérenger:

Se opravičujem. Me že dlje časa čakate?

Jean:

Ne, ravno sem prišel, saj vidite.

(Začetek drame *Nosorogi*)

Kaj praviš pa na to, Ionesco?

»PRAVIMO, da je preteklost za nami, prihodnost pa pred nami. Prihodnosti ne vidimo, preteklost vidimo.

Čudno, glede na to, da nimamo oči na hrbtu.«

(*Spomini na smrt*, str. 186)

Interpretacija / Kombinatorika

V naslednji formuli zamenjajete ključne pojme s ponujenimi možnostmi:

V *Arhitektovem Sijočem mestu* prebivalce pobija *Morilec* in *Bérenger* je odločen, da bo s pomočjo *Édouarda* našel *Morilca*, dokler ne pride do *Zadnjega monologa*.

Primer 1

V ženskinem gledališču prebivalce pobija *Agatha Christie* in *Hamlet* je odločen, da bo s pomočjo *Vohuna* našel *Agatho Christie*, dokler se ne zaleti v *zid*.

Primer 2

V *Korunovi Novi Gorici* prebivalce pobija *Bérenger* in *Martjaž Berger* je odločen, da bo s pomočjo *Eduarda Millerja* našel *Bérengerja*, dokler ne pride do samega sebe.

Primer 3

V *Božjem mestu brez senc* prebivalce pobija *Slaba vest* in *Obupanec* je odločen, da bo s pomočjo *Boleznije* našel *Slabo vest*, dokler ne pride na višjo raven zavedanja.

Vseh možnosti interpretacij je: 10917504.

Absurd

Kakšna je razlika med kanarčkom?

Ta, da ima obe nogi enaki, še posebej levo.

Ionesco izumitelj, povej s svojimi besedami:
»Raje kot besedo »absurd« imam izraz »nenavadno« oziroma občutje nenavadnega. Zgodi se, da se svet zazdi kakor izpraznjen, brez vsakega izraza, brez vsake vsebine. Zgodi se, da na svet pogledamo, kakor da bi se prav v danem trenutku rodili, zato se nam zazdi čuden in nerazložljiv. Za to seveda poznamo razlage. Veliko smo jih že slišali, na voljo imamo vsakovrstne miselne sisteme. Težava je v tem, da se ti sistemi sesujejo v trenutku, ko intuitivno občutimo to nerazložljivost, takrat smo prvinski in prvotni, ko začutimo, da nekaj obstaja in da ta nekaj zbuja temeljna vprašanja. V takšnem trenutku se vsi miselni sistemi in vse razlage zazdijo nezadostni; to velja toliko bolj, ker ti sistemi razlagajo dogajanje in pri tem izhajajo iz nečesa, kar je neizrečeno: iz monolitne, nerazložljive navzočnosti sveta in bivanja, ki se je izogibajo ideologije, morale in sociologije – obrnejo ji hrbet ali ostajajo pred njenimi vrati.«
(Spomini na smrt, str. 127)

A potem lahko čisto mirno rečemo, da absurda ne razumemo?
(prikimava) »Smisel absurda je mogoče izslediti v človekovem nostalgičnem iskanju izvora. A zares absurdno (ali nenavadno) je pravzaprav dejstvo, zares absurdna je resničnost. /.../ Včasih imenujem absurdno tisto, česar ne razumem, bodisi zato, ker jaz ne razumem določene stvari, ali pa zato, ker je stvar sama v svojem bistvu nedoumljiva, nepredirno zaprta vase, kakor na primer ta monolitna, gosta gmota dejstva, ta zid, ki se mi kaže kot neke vrste masivna, otrdela praznosta, kot skrivnost; absurden je tudi moj položaj pred to skrivnostjo; to, da stojim pred zidom, ki se vzpenja do neba, do neskončnih meja, se pravi do neobstoječih meja sveta, in pred katerim se vendarle ne morem upreti goreči želji, da bi ga preplezal, četudi vem, da ni nič bolj nemogoče; absurden je torej položaj, ki ga ne morem prepoznati kot svojega, pa je vendar ves moj.«
(Spomini na smrt, str. 128)

Dragi Ionesco, bi kaj povedal še za konec?
»Gledališče ne sme biti filozofija, a ker je vsaka poezija tudi filozofija, je tudi gledališče na neki posreden način filozofsko.«
(Spomini na smrt, str. 127)

P. S.

Za vse nasvete pri pisanju bi se zahvalila Raymondu Queneauju. Njegove *Vaje v slogu* so Ionescove *Molitve* za umrle.

Odlomki iz: Eugène Ionesco: *Spomini na smrt: izbrani eseji*. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega, zv. 132), 2001.

Kristijan Guček, Gorazd Jakomini, Maja Nemeč,
Marjuta Slamič, Vesna Vončina, Laren Polič Zdravič in Miha Nemeč

Miha Nemeč in Marjuta Slamič

Mirt Komel

Ionescov morilec in družba brez razloga

Platon je zapisal (in Aristotel je tako kot v večini primerov za njim samo ponovil), da se filozofija začne s čudenjem; toda ne čudenjem nad čudovito pisanim svetom, temveč nad navidez nesmiselno paradoksalnimi neskladji, ki vladajo v njem. Ionesco je s tega vidika vsekakor filozof, saj nam v več svojih delih oriše svet, opustošen smisla – še zlasti pa v *Morilcu brez razloga*, kjer serija absurdnih umorov vrže senco na sicer sijoče mesto.

Mnogo je stvari, ki spravljajo ljudi s tira (pogosto tudi pod tire) – delo, fašizem, družina, Cerkev, ljubezen, stenice v postelji, ponesrečeni požirek skisanega mleka – ampak zdi se, da je ni stvari, ki bi dobro družbo spravila bolj iz tira kakor umor. Umor je kot kamenček, ki se prikrade v podmazano vrteče se zobovje vsakdanjika in prekine njegov krogotok; naključna črna packa, ki umaže belino snažne rjuhe, s katero se pokrije otroke pred spanjem; nadležna muha, ki moti spokojni spanec vase zaverovane skupnosti. A vendar, morilec ni privilegirana oseba, ki bi stala nekje izven družbe, umor pa tako ne prileti iz veselja kakor kakšna kozmična nevarnost, niti se ne dvigne iz zemlje kakor kakšen že davno pokopan morilski rod, niti ne prispe iz kakšne oddaljene dežele kakor brezdovski migrant – ne, porodi se v samem osrčju te lepe, dobre družbe, hrani se iz njene nedrja, kultivira se z njeno kulturo. Tudi v tem se kaže Ionescova genialnost, namreč da je sončno mesto kot lokacija, u-topos dogajanja, dejansko negacija obstoječega

stanja temačnosti, njegova inverzna slika, prav tako kot je serija umorov, ki preganjajo njegove prebivalce, samo logična konsekvence in podaljšek negacije v neskončnost: »Resničnost, ki presega domišljijo.« (Ionesco, *Morilec brez razloga*, prvo dejanje)

Sončno mesto je »mesto v mestu«, arhitekturno idealna trdnjava družbenih idealov: »To je čudovito! ... v našem temnem mestu, sredi njegovih žalnih, prašnih, blatnih četrti, obstaja ta lepa svetla četrt, to izredno okrožje, s sončnimi ulicami, z avenijami, ki se kopajo v svetlobi ... to sijoče mesto!« Toda že tudi brez umorov so stvari daleč od rožnatih: »Oddidiva, hitro, oddidiva. Niti bogati niso vedno srečni, niti prebivalci stanovanjskih četrti ... niti tistih sijočih! ... Pa saj sijočih sploh ni! ... še slabše je kot pri drugih, pri nas, mravljah! ... obstoj je ničev!« (Ionesco, *Morilec brez razloga*, prvo dejanje) V tem oziru se umor kaže kot eksemplifikacija in kvintesenčno utelešenje same negativne logike, ki je porodila sončno mesto in jo razjeda od znotraj: umor ni izjema pravila, ni hamletovska iztirjenost sveta, ki naj ga absurdni junak še bolj absurde zgodbe postavi nazaj na mesto. Če se stara doylovska detektivka kaže kot romanca razsvetljenega uma, ki naj uravnava izkrivljenost sveta, potem se Ionescovska detektivka absurda zarisuje kot njegovo nasprotje: nobenega izvornega položaja ni, h kateremu naj bi se vrnil – svet je že izhodiščno iztirjen; nobenega razsvetljujočega konca ni, h

kateremu naj bi težili – konec sveta je vselej že nastopil.

Kriminalistične vede, na katere se opirajo klasične detektivke, iščejo razloge v ozadju dejanj morilcev: ljubezenska ali sovražna strast (»umor iz strasti«, kakor se izražajo, ko poskušajo razložiti nerazložljivo), dobičkonosna ali škodoželjna nagnjenja (poglavitno vodilo za veliko večino delavnih in podjetnih ljudi), travmatično otroštvo (katero otroštvo pa ni travmatično?); v vseh teh primerih pa ne gre za nič drugega kot za retrospektivno racionalizacijo zdravega razuma, ki drugemu pripisuje lastne vzgibe in se od njih obenem distancira, kakor da nimajo z njim samim ničesar opraviti. Ionescov morilec ne potrebuje razlogov, da bi moril, in s svojimi umori ničesar ne pridobi; dobeseden prevod francoskega originala – *Tueur sans gages* – naznačuje prav to: »morilec brez dobička« (dobesedno, a tudi v prenesenem pomenu besede).

Absurdnost tega, da morilec mori brez razloga, je odražena v absurdnosti njegove metode: v podobi berača zvabi sočutno žrtev k ribniku, nato pa ji pokaže polkovnikovo fotografijo: »V tem trenutku je pogubljena. Zaradi zatopljenosti v podobo je dobra duša nepozorna, on to izkoristi, jo porine, ona pade v ribnik in se utopi. Dejanje je storjeno, ne preostane drugega, kot da najde novo žrtev.« (Ionesco, *Morilec brez razloga*, prvo dejanje) Toda kakor na površini ribnika se zrcali tudi absurdnost samih argumentov, ki se čisto na koncu v imenu človekoljubja, humanizma, krščanstva, celo nihilizma nanizajo proti njemu in proti umoru; toda morilec ostane neomajen in vse do konca pantomimično nastavlja zrcalo praznim obsodbam, ki votlo odmevajo v praznini njegovih dejanj in zaradi česar tudi »sijajni ne sijajo več.« In kaj je potemtaka bolj tesnobnega od absurdnega umora brez razloga, če ne ravno tesnobnost tega, da so vsi argumenti proti umoru sami nekaj absurdnega?

V nekem intervjuju je Ionesco za *Morilca brez razloga* dejal, da predstavlja »padeč, izvorni greh, upadlo pozornost in omahovanje moči, s katero se gleda na stvari; ali še drugače povedano: izguba zmožnosti čudenja; pozaba; paraliza, ki jo porodi navada.« Paraliza, ki jo porodijo navade vsakdanjega življenja, zadeva oba enako: morilca in slehernika, ki mu je na sledi samo zato, da uvidi, kako sta zrcalna slika drug drugega.

Gorazd Jakomini

Kristijan Guček

Božja geometrija, Bérenger kot svetnik

Vsi smo del božjega načrta, kreacije Matere, rojstva zavesti v praznino, karkoli hočete, izberite. Vsi smo vse, ker vsi iz tega izhajamo. Če smo vsi in vse skupaj – bog, je bog tudi vsak sam. Vse je igra boga – t. j. nas samih, naša lastna zrežirana predstava Arhitekta, ki kreira, Komisarja, ki ohranja, in Morilca, ki uničuje. In za vsemi stoji – lastna izbira. V življenju je izbira vse, celo življenje samo. Naključja ne obstajajo.

Za obstoj so nujne vse tri komponente; ustvariti, čuvati in uničiti, vse v nešteto oblikah. Gradimo, čuvamo, rušimo. Se rodim, živim, umrem. Vdihnem, zadržim, izdihnem. To je vsa zgodba, njen namen je zgolj zgodba sama. Odločitev nas samih je odigrati lastni napisani scenarij in doživeti zgodbo v okolju, času, obkroženi z dejavniki, ki smo si jih izbrali. Vse, kar se zgodi, ima vzrok in posledico.

S svojim avatarjem, kot likom iz fikcije, se podamo na eno izmed poti. Na njej nam stoji ob strani Arhitekt, ki je mogoče najpomembnejša komponenta, saj omogoča tisto, kar je prvenstveno za obstoj – kreacijo; da zgradimo, karkoli je nujno za našo nalogo. Kreacija, ki jo gradimo z našim graditeljem, ni nikoli vprašljiva. Arhitektu ni mar za moralo, on živi in gradi v nas, poslušša in zvesto uboga. Zanj so posaditev rože, pomoč, hiša, detomor, laž, posilstvo ali pa genocid ista stvar. To je dejstvo, ne sodba. Gradimo, kar smo se odločili graditi, četudi lastno bolezen. Našemu Komisarju, ki vse nadzira, je prav tako vseeno, kakšen red naj

ohranja. Nikakršnega problema nima z ohranjanjem statusa quo v vseh paletah in spektrih bivanja, tam je, dokler ga potrebujemo. To je kot dejstvo, da je natura Narave, da ima vse, kar ima vzrok in posledico, nujno začetek in tudi konec. Príde čas, ko kaj odsluži ali odslužimo sami, takrat našo realnost zaobjame Morilec. Staro življenje se umika novemu, ko stopamo v nove kroge kreacije, takrat v svojem zavedanju ponovno zapuščamo varne dimenzije in stopamo v neznano. Vse staro se umika novemu. Vsak dih, trenutek, dan, življenje, doba, vsako veselje.

Seveda pa leži v skrivnosti življenja samega en trik. Naše želje niso nujno povezane z izbirami, ki ležijo v naših nezavednih podprostorih. Naše izbire dojemamo šele v trenutku »zdaj«, ko zavedni Jaz opazi posledico. Našim prepletajočim se komponentam bi tako lahko dali tudi imena Vzrok, Izbira in Posledica. Nenaključno povezane tvorijo nalogo Življenje.

Zato smo prav vsi junaki svojih usod. Naloga življenja je »rehabilitacijska pot«. Kreiramo vojne, bančne krize, afere, bolezni, verjamemo, da je naša blaginja odvisna od političnih sistemov, priložnosti, spolnosti, denarja. Samo zato, da potem rušimo zidove strahov in se zopet po opustošenju srečujemo v združevanju, solidarnosti, enosti in ljubezni. Vsaka kreacija izvira iz ljubezni, tudi najbolj kruta. Mi nismo pogubni, ne, pogumni smo. Napisanih je bilo že ogromno knjig, iz zgodovine učimo naše otroke, a vedno znova

ustvarjamo gosto noč, da se je lahko fizično dotaknemo. V temi zadonijo kaplje potu v naših notranjih globelih, Janezek v nas se zbudi in ugotovi, da je »življenje le beseda«, ki je ni razumel.

Vse je del božje geometrije. To znanje je edini kapital. Ne obstaja prav – narobe, dobro – slabo, tukaj – tam, zdaj – prej, ti – jaz ... Vse samo je. Ni nam treba vrednotiti, tudi sebe ne. Svoboda ni v tem, da si lahko karkoli izbiraš. Svoboda je izbira, da nič ne rabiš. In tam se, v skrivnosti življenja, srečamo vsi, tam ležijo odgovori, ne vprašanja.

Bérenger je slehernik, ki si je upal izbrati kruto pot, da ozdravi literarnega junaka. Ker sam pravi, da je v fikciji rešitev za realnost. Preden pozdravimo človeštvo, je nujno, da pozdravimo domišljijo. Ničesar noče v zameno. On je Pogum, Veliko Srce. Vaša izbira je, da ga gledate, in njegova, da se vam pokaže. Poglejte ga in izbirajte, kaj boste videli. To so odgovori, ki vam jih nesebično daje. Vse, kar prepoznate, so spoznanja o vas, to ste vi. Umetnost vas nima kaj naučiti, vi že vse veste. Za katarzo pa je nujno srečanje. Katarza je zdravljenje duha. Naj Morilec išče sivine in jih barva s svetlobo.

Milan Vodopivec, Gorazd Jakomini, Ivo Barišič, Vesna Vončina in Marjuta Slamič

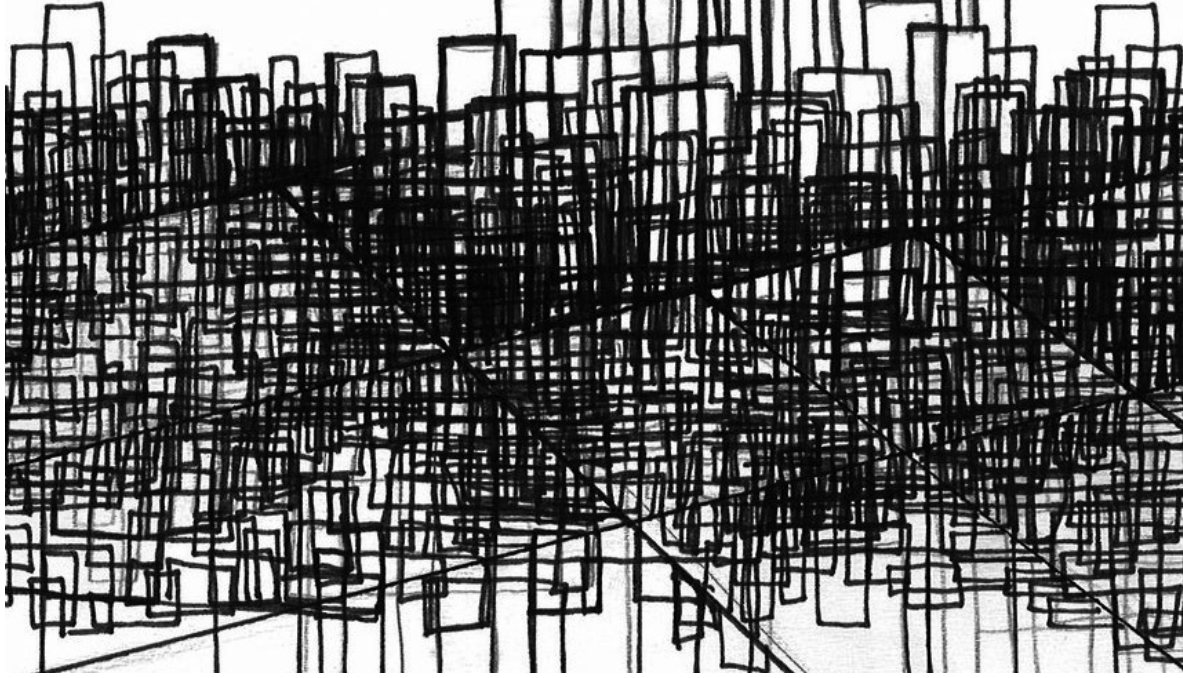
Kristijan Guček

Dobrodošli v Novi Gorici
/ Benvenuti a Nova Gorica

Grafit **Miha Peperko**

Koncept **Nuša Komplet**

Izbor besedila

Izbor sodelavcev

Koncept

Uvodna vāja

Bralne vaje

Vaje na odru

Kontrolna vaja

Premiera

Idealizem in njegova blagodejna odvečnost

Pravičnost? Že, toda kje je? Kje naj jo iščemo, ko je svet pokvarjen in s tečajev?

Ne glede na počasno drsenje zahodnega sveta vse od začetka sedemdesetih let navzdol po lestvici individualnih človekovih pravic smo se zaključka in s tem propada naj-pogumnejšega načrta človeštva za vzpostavitev enakosti med ljudmi, razsvetljenstva, začeli zavedati v začetku devetdesetih let, posebej razločno pa po letu 2000. Padeč Berlinskega zidu je simbolno pomenil tudi konec komunizma, vsaj teoretično zadnje instance osvobajanja človeka spod jarma, ki mu ga je skozi zgodovino nalagal ... drugi človek. Ta poskus v praksi nikoli ni zaživel tako, kot bi moral, a vseeno je s propadom svet (p)ostal bogatejši za še eno praznino, še eno umanjkanje upanja po svobodi, enakosti in bratstvu. Kdo lahko človeku sploh še zagotovi pravičnost in z njo varno eksistenco?

Paradoks lahko zaznamo že v najbolj osnovnem šopku pravic, ki smo si jih vzpostavili in jih poimenovali človekove. Človekove pravice so »neodtujljive«, veljale naj bi za vsakogar, vselej in povsod. In vendar vemo, da še zdaleč ni tako. Težava je že v zamisli. Začetne konkretizacije teh idej, predvsem *Deklaracija neodvisnosti ZDA* (1776) ter francoska *Deklaracija o pravicah človeka in državljana* (1789), so predpostavile navzočnost Stvarnika kot podeljevalca in garanta teh temeljnih pravic. Tega poroka *Sploš-*

na deklaracija človekovih pravic ne pozna več. Poljski filozof Leszek Kołakowski je nekoč opozoril, da nekogaršnje pravice pomenijo za drugega dolžnost. Kdo je torej tisti, čigar dolžnost je zagotoviti nam naše neodtujljive pravice? Po odpravi boga nihče drug kot naš sočlovek, torej danes mi sami nastopamo v obeh vlogah: kot prejemniki in hkrati zagotavljalci pravic. Pa nam uspeva?

Omenjena deklaracija je predstavljala sklep prizadevanj za dejansko vzpostavitev svobode in enakosti, pravičnosti in miru med ljudmi. Leta 1948, ko je bila sprejeta, smo ljudje trdno verjeli, da se grozote, kakršne smo si priredili v obeh svetovnih vojnah, nikoli več ne bodo ponovile in da smo se vendarle naučili, da lahko rastemo le skupaj. Vse skupaj je bilo tudi logično, saj smo sami ostali varuhi svojih pravic. A zdi se, da smo sčasoma, v desetletjih nezaslišanega razvoja in napredka, te svoje želje pozabili, zato se je razmerje nekoliko razrahljalo: tako dobro nam je (na Zahodu) šlo, da smo se vse več ukvarjali s pravicami, vse manj pa z dolžnostmi. Pravila, ki so veljala za skupnosti in jih »skupaj držala«, so začela posameznika ovirati pri njegovem »razvoju«. Zato se jih je začel otepati. Svojo svobodo je posameznik druge polovice 20. stoletja razumel kot absolutno, torej brez kakršnega koli ozira na skupnost, s tem pa tudi na drugega. V tem procesu osvobajanja posameznika spod »prisile« skupnosti je njegova korist stopila na prvo mesto, dobrobit družbe pa je začela postajati odveč-

na. Pravica, biti »jaz« se je razšla s pravico, biti »mi«, pa čeprav je marsikdo, na primer E. Durkheim, opozarjal, da človeku dejansko svobodo nudi zares šele zakon, saj ga z omejevanjem (od)rešuje njegove fiziološke kontingentnosti, slepih sil narave, katerim nasproti postavlja racionalno strukturo družbe. S spoštovanjem zakona in samoomejevanjem posameznik pravzaprav skrbi za skupnost, s tem pa, posredno, za svoj obstoj. A kdo bi to verjel?

Ne glede na to teorijo, oziroma prav v nasprotju z njo, je v sodobnem svetu – na primer z globalizacijo – prišlo do deregulacije vsakršnih pravil, do izoliranja posameznika in s tem do nevarnega razkroja sistema. Zdaj velja samo še pravilo močnejšega, »socialni darwinizem«, kjer ni pravil, ni niti možnosti za dogovor, kjer imajo tisti z vplivom ali povezavami usodno prednost pred tistimi, ki teh nimajo, in kjer, tako kot na divjem zahodu, zmaga tisti s hitrejšim refleksom. Za to, čisto po pravici, nismo krivi samo »običajni« ljudje. Sodobna agresivna oblika neoliberalnega kapitalizma je preko globalizacije dosegla tudi demontažo države kot zadnjega branika socialne strukture. Današnja država je preprosto nehala opravljati svojo tradicionalno funkcijo: zbiranje sredstev za nadaljnji razvoj, zagotavljanje (vsaj) minimalnih standardov pravičnosti, izobraževanja, miru in socialne varnosti svojih državljanov itn. S prenehanjem dejanske moči države so postali pravzaprav odvečni tudi tisti, ki jo vodijo, torej politiki. Ti so se večinoma ovedli, da je z razpadom tradicionalne oblike držav prenehal tudi njihov vpliv v njih, da so zaradi tega v bistvu brez moči in da je edino, kar jim je še ostalo, skrb za lastno korist. Iz voditeljev države v korist državljanov so se čez noč prelevili v upravitelje v korist velikega kapitala, ki jih zdaj tudi plačuje. Zato politikov danes večinoma več ne zanima varovanje (so)državljanov, to možnost jim je iz rok izvil mednarodni kapital, med drugim tudi s svojo, kot pravi Z. Bauman (prim. njegovo knjigo *Globalization, the Human Consequences*), grozljivo svobodo gibanja.

Na globalno ekonomske, s tem pa tudi vse bolj politične odločitve kapitala, tudi zaradi odvisnosti od najrazličnejših mednarodnih, nadnacionalnih organizacij, ne morejo imeti politiki več nikakršnega vpliva. Če je tradicionalno inertno, socialno družbeno okolje še gojilo medsebojni občutek odgovornosti med (ob)lastnikom in delavci (na primer daljnosežne in izjemno filantropske poteze tovarnarjev Henryja Forda ali Tomaša Bate), se je to zdaj razkrojilo in postalo, kot pravi znameniti Baumanov termin »tekoče moderne«, neulovljivo (evropskega ali ameriškega lastnika tovarne na Kitajskem – vse bolj pa tudi obratno – ne zanimajo domače razmere tamkajšnjih delavcev). S tem pa se je začel tudi konec družbe, kakršno poznamo. Socialna vloga države je klonila pod agresivnostjo neoliberalnega kapitala. Vrednost človeka kot proizvodnega sredstva se danes ocenjuje zgolj in izključno kot strošek. Pa pravičnost?

Vzporedno z razkrojem družbe je potekal tudi proces individualizacije, ki je bila v bistvu izolacija, človeka znotraj skupnosti. S stališča oblasti je tak proces razumljiv: ljudje, iztrgani iz skupnosti, s tem pa tudi puščeni brez orientacije, so veliko bolj ranljivi in zato tudi veliko lažje vodljivi. Absolutno človekovo svobodo so sicer opisali že eksistencialisti – končala se je v absurdu. A današnjega človeka je nehala skrbeti skupnost, ne skrbi ga tudi popolni propad vrednot. Vse, kar sodobnega človeka zahodnega sveta zanima, je njegov materialni položaj, ta pa se od začetka krize leta 2008 vidno in hitro slabša. In vendar ne gre za popolni *novum*. Podobni nastavki so obstajali že prej. Leta 1957 je v *Reviji* 57 Primož Kozak objavil meditacijo v dveh nadaljevanjih z deljenim naslovom: *Moralna odgovornost in Nasprotja*, v kateri se je poukvarjal z »moraln[im] profil[om] mlajšega razumnika« (104), pri čemer je šlo seveda za Slovenca. Kozak izhaja iz že takrat nepopularne predpostavke, da je »človek odgovoren družbi in sočloveku« (104), da je »odgovoren /.../ za svojo moralno podobo« (105), da »naj raste njegova dejavnost iz njegove resnice«

(105) ter da je »vez med družbo in subjektom z ene strani /.../ vselej odgovornost in z druge resnica« (105). Po njegovem mnenju je človek, zato, ker je človek, najprej moralno odgovoren sebi, s tem pa soljudem, za svoje ravnanje, saj to vpliva na obliko in delovanje družbe. A že v času pisanja njegovega članka je takratnemu intelektualcu Kozak očital dezinteresna in egocentričnost. »Povojni razumnik [je] individualist v slabem smislu, človek, ki odklanja odgovornost /.../ in usmerja svojo dejavnost, kakor pač zahteva vsakdanja nujnost« (105). Tak človek niti Pascalov trs ni, saj se odpoveduje mislečemu delu sintagme. S tem ko postane materialno preživetje njegov edini *raison d'être*, se človek odreče (so)odgovornosti za družbo. O morali ne moremo več govoriti, kajti že proti koncu petdesetih let je bil zagovor vrednot zastarel, obsoleten, nepragmatičen in nekoristen. Takšen utilitarni svet ljudi – tudi intelektualce, o katerih govori Kozak in ki bi morali imeti po njegovem mnenju veliko širšo in bolj odgovorno družbeno vlogo – omejuje zgolj na funkcijo; vse, kar seže preko, je odveč. Kozak tak razvoj posameznika imenuje »amerikanizacija«, kar natančno opiše današnje razmere: sodobna družba vse bolj prevzema »odgovornost« za posameznika ne v smislu socialne varnosti, pač pa zagotavljanja ugodja. Posameznik se prepušča in je prepričan, da mora biti zadovoljen in da mu sreča – to je pa mogoče najti v najbližjem nakupovalnem središču – pravzaprav avtomatično pripada. Etična odgovornost posameznika, da se – kot je bilo v zibelki demokracije – sam vključuje v delovanje družbe in odgovorno odloča o smeri, ki jo bo ta ubrala, torej njegova aktivna vloga, se je danes razblinila. Vsakogar zanima samo vprašanje: kaj da bo on/a imel/a od tega? Po Kozakovih besedah »takšno pojmovanje, pravijo, poraja neki primitiven, v bistvu ciničen življenjski program« (105). To pa ima še drug(ačn)o posledico: s pristankom na omejitve lastne eksistence na zgolj gibanje »znotraj možnega« se otresemo tudi svoje odgovornosti za širšo skupnost, za družbo. Izmaknemo se ji, odločimo se, da gre svojo

pot, s tem pa se tudi odpovemo pravici do vplivanja nanjo. Iz aktivnih postanemo zgolj pasivni državljani in kot taki pravzaprav nimamo pravice, da zahtevamo kakršno koli spremembo ali izboljšavo. Še več, ker je človek v osnovi družbeno bitje, se z odrekanjem svoje udeležbe v njenem delovanju odreka tudi svojemu bistvu: vprašanje je, ali je sebični človek zares resnični Človek ali zgolj hobbesovski pregovorni volk. Tak odnos pa je za nas še toliko bolj zapleten, saj si ga takšnega – in nas v njem – želijo prav tiste moči, ki vodijo današnji svet. Po mnenju mnogih gre za ključne svetovne finančne korporacije, katerih edini cilj je povečevanje dobička (za lastnika), za kar potrebujejo prav takšne pasivne, zgolj zase brigajoče se, demoralizirane ljudi, Kozak bi jih imenoval ljudi, ki so »človeško brez oblike« (105) in jih početje teh institucij prav nič ne zanima. Tu cinizem, (samo)ironija, vzdrževanje distance ne pomagajo, kajti »že po svoji naravi sem udeležen v življenju svojega sveta in – tudi po svoji naravi – sem odgovoren za njegov tok« (108). Nam je sploh mar?

Ironično bi lahko tudi današnja družba prevzela naslov Ionescove igre: morilec brez razloga, saj uničuje brezštevna življenja (Združene države, Grčija, Španija itn.) brez konkretnih vzrokov in brez njihove razvidne krivde. A če ni razloga na eni, je gotovo na drugi strani, ne glede na njegovo upravičenost (tudi pomanjkanje razloga je lahko razlog). Zato tudi morilca brez razloga ni. Ta ugotovitev pa pred nas postavlja alternativo in z njo dilemo: ali se bomo odločili in zaživel (družbeno) odgovorno in etično življenje, ali pa se bomo trpno (in trpeče) prepustili nadaljnji »obdelavi«, v kateri slejkoprej pridemo tudi mi na vrsto.

Pravičnost? Že, toda ta je najprej odvisna od nas.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA SLOVENE NATIONAL THEATRE NOVA GORICA

Trg Edvarda Kardelja 5, 5000 Nova Gorica, Slovenija / Slovenia
+386 5 335 22 00, +386 5 302 12 70 Faks / Fax
info@sng-ng.si, www.sng-ng.si

Direktor / General Manager mag. **Jožko Čuk** jozko.cuk@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Umetniška vodja / Artistic Director **Martina Mrhar** martina.mrhar@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Tajnica / Secretary **Barbara Skorjanc** barbara.skorjanc@sng-ng.si +386 5 335 22 10
Dramaturginji / Dramaturgs mag. **Ana Kržišnik** ana.krzisnik@sng-ng.si in / and
Tereza Gregorič tereza.gregoric@sng-ng.si +386 5 335 22 01
Lektor / Language Consultant **Srečko Fišer** srecko.fiser@sng-ng.si +386 5 335 22 02
Trženje in odnosi z javnostjo / Marketing and Publicity Manager
Dominika Prijatelj dominika.prijatelj@sng-ng.si +386 5 335 22 50
Organizatorica / Organizer mag. **Barbara Simčič Veličkov** organizacija@sng-ng.si +386 5 335 22 04
Tehnični vodja / Technical Director **Aleksander Blažica** aleksander.blazica@sng-ng.si +386 5 335 22 14
Vodja računovodstva / Chief Accountant **Goran Troha Žvokelj** g.troha-zvokelj@sng-ng.si +386 5 335 22 07
Vodja AMO / Chief of AMO **Emil Aberšek** emil.abersek@sng-ng.si +386 5 335 22 18

Svet SNG Nova Gorica / Council SNT Nova Gorica

Matjaž Kulot (predsednik / president), mag. Elena Zavadlav Ušaj (podpredsednica / vice president),
Zorko Kenda, dr. Matjaž Šekoranja, Marjan Zahar

Strokovni svet SNG Nova Gorica / Expert Council SNT Nova Gorica

Bojan Bratina, Srečko Fišer (predsednik / president), Igor Komel,
dr. Barbara Orel, Jaka Andrej Vojevec (podpredsednik / vice president)

Blagajna / Box Office

+386 5 335 22 47 blagajna.sng@siol.net
vsak delavnik / workdays 10.00–12.00 in / and 15.00–17.00
ter uro pred pričetkom predstav / and an hour before each performance

Član Evropske gledališke konvencije

Pobudnik gledališkega
združenja NETA
New European Theatre Action

Medijski pokrovitelj

primorske novice

Sponzorji

Gledališki list SNG Nova Gorica, letnik 59, številka 2
Izdajatelj SNG Nova Gorica, predstavnik mag. Jožko Čuk
Uredniški odbor Srečko Fišer (lektor), Tereza Gregorič,
Nuša Komplet, mag. Ana Kržišnik (urednica te številke), Martina Mrhar

Fotografije Foto atelje Pavšič – Zavadlav
Oblikovanje Borghese – Bojan B. Bitežnik

Naklada 1000

Tisk A-media

ISSN 1581-9884

Dejavnost gledališča financira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

SNG

NG

SLOVENSKO NARODNO
GLEDALIŠČE
NOVA GORICA

www.sng-ng.si
info@sng-ng.si
05 335 22 00/51